

О Т Ч Е Т

ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО ПРЕЗ 2004 Г. НА НАЦИОНАЛНИЯ ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ ЗА ПРИЕМАНЕ НА ДОСТИЖЕНИЯТА НА ПРАВОТО НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ ОБЩНОСТИ, СВЪРЗАНИ С КОНВЕНЦИЯТА ЗА ПРИЛАГАНЕ НА СПОРАЗУМЕНИЕТО ОТ ШЕНГЕН

I. ГРАНИЧЕН КОНТРОЛ

Законодателна дейност

В рамките на ФАР туининг проект BG 02/IB-JH-06 (BG 0203.11) “По-нататъшно укрепване на граничното управление и контрол на бъдещите външни граници на ЕС (синя граница)” бяха разработени проект на *Наредба за охраната на морския участък от държавната граница на Република България* и проект на *Наредба за охраната на речния участък от държавната граница и вътрешните водни пътища на Република България* в изпълнение на чл. 94, ал. 4, т. 2 от ЗМВР. Наредбите са приети от министъра на вътрешните работи на 19 януари 2005 г.

В изпълнение на измененията в ЗМВР от м. ноември 2003 г., на 28 октомври 2004 г. беше приета от министъра на вътрешните работи *Инструкция за граничния паспортно-визов контрол на ГКПП*. С Инструкцията се регламентира в максимална степен технологичния ред за работата на ГКПП. До влизането ѝ в сила този ред се определяше от множество вътрешноведомствени заповеди, указания и разпореждания, което усложняваше работата, както на граничните служители на ГКПП, така и на контролиращите органи на НСПП и МВР. Разпоредбите на Инструкцията изцяло транспонират съответните актове на *Schengen acquis*.

На 22 декември 2004 г. в гр. София беше подписано *Споразумението между правителството на Р България и правителството на Румъния за сътрудничество между органите за охрана на границата*, което предвижда редица форми на гранично-полицейско сътрудничество в контекста на чл. 7 от Конвенцията за прилагане на Шенгенското споразумение.

На 27 юли 2004 г. беше подписана Спогодба между правителството на Република България и правителството на Чешката република, с която се изменя и допълва междуправителствената спогодба за предаване и обратно приемане на лица, подписана на 9 април 1998 г. в София. Допълнението регламентира транзитното преминаване на граждани на трети страни.

През м. май и м. юли 2004 г. съответно в София и Берлин се проведеха два кръга експертни преговори по проект на нова Спогодба между Правителството на Република България и Правителството на Федерална Република Германия за обратно приемане и транзитно преминаване на лица (спогодба за реадмисия).

Проектът на спогодбата е съгласуван по същество. Предстои последна експертна среща в началото на 2005 г. за окончателна езикова редакция на текста на спогодбата.

Проведен бе пореден кръг от преговори по проекта на реадмисионна спогодба между Р България и Р Турция, в рамките на който не бяха постигнати общи формулировки, поради отрицателната позиция на турската страна по основни моменти от правото и практиката на ЕС в областта на реадмисията.

В изпълнение на заложените в НШПД мерки бяха изготвени проект на *Споразумение между правителствата на Р България и Гърция за разширено полицейско и гранично-полицейско сътрудничество* и проект на *Споразумение между правителствата на Р България и Румъния за разширено полицейско и гранично-полицейско сътрудничество*, които регламентират значително по-широки възможности за гранично-полицейско и полицейско сътрудничество в съответствие с разпоредбите на чл. 39-47 от Конвенцията за прилагане на Шенгенското споразумение. На 23.12.2004 г. Министерският съвет одобри двата проекта като основа за водене на преговори.

През периода беше изготвен проект на споразумение между правителствата на Р България и Гърция за създаване на изнесен ГКПП Илинден и за ползване на тунела към него. След връчване на проекто-споразумението гръцката страна изрази несъгласие за изграждане на изнесен на територията на Р България съвместен пункт.

Институционално изграждане

Преминаване на вътрешните граници Директорът на Национална служба "Гранична полиция" със свои заповеди от 17.12.2004 г. определи трима допълнителни служители за подпомагане дейността на Контактното бюро в Гюргево при осъществяване на съвместни проверки по конкретни случаи с гранично-полицейските органи на Румъния, както и четирима служители за осъществяване на презгранично сътрудничество по конкретни поводи и за конкретни случаи с органите за охрана на границата на Република Гърция (*ad hoc* офицери за връзка). Целта на цитираните заповеди е формално регламентиране на съществуващите и в момента форми на практическо гранично-полицейско сътрудничество с регионалните структури от румънска и гръцка страна.

Предвиденото създаване на мобилни звена на национално ниво за извършване на проверки в дълбочина на граничната зона е в процес на реализация. Реалното стартиране на посочените звена е обусловено от изготвянето на единна концепция от съответните служби, която ще бъде закрепена в предстоящата Стратегия за интегрирано гранично управление. В този документ ще бъдат уточнени съставът и конкретните задачи, както и начините на функциониране на мобилните звена.

Преминаване на външните граници При изпълнението на заложената мярка за изготвяне на *Стратегия за интегрирано гранично управление*, с оглед осигуряването на по-големи възможности за анализ и възприемане на най-добрите практики и стандарти на взаимодействие на органите на гранична охрана, изготвянето на *Стратегията за интегрирано гранично управление* е заложено като цел в туининг проект по Програма ФАР 2004-2006.

С Решение № 13 на Министерския съвет от 13 януари 2004 г. за предприемане на мерки за улесняване и ускоряване на граничния преход на граничните контролно-пропускателни пунктове и № Решение № 508 на Министерския съвет от 15 юни 2004 г. за предприемане на необходимите действия за изпълнение на Решение № 13 на Министерския съвет от 13 януари 2004 г. за предприемане на мерки за улесняване и ускоряване на граничния преход на граничните контролно-пропускателни пунктове бяха наредени определени мерки за реорганизация и оптимизиране дейността на компетентните ведомства на ГКПП, с оглед улесняване на трафика. Към настоящия момент се обсъждат конкретните форми на действие, които да осигурят постигането на заложения резултат. От друга страна техническата реконструкция няма да бъде с голям обем, доколкото ще включва премахване на съоръжения и сгради, а не строителство на нови.

През м. юни 2004 г. стартира изпълнението на проект по програма ФАР ВГ 0203.09.01 “Засилване капацитета на граничния контрол”. Проектът е с общ бюджет 399.963 евро и изпълнител по договора са Евромитници. В процес на реализация е един от основните компоненти по проекта – проучване и анализ за подобряване на инфраструктурата, оборудването и митническите процедури на стратегическите гранични пунктове, бъдещи външни граници на ЕС, с приоритет на ГКПП Капитан Андреево.

Пак с оглед улесняване на трафика и оптимизиране на граничния паспортно-визов контрол бе изготвена Инструкция за граничния паспортно-визов контрол на ГКПП. С Инструкцията се регламентира в максимална степен технологичният ред за работата на ГКПП, както и различните организационни въпроси и дейности по отношение на контрола, осъществяван на ГКПП. По този начин бе модернизирана нормативната база, свързана с граничния трафик, което е насочено към неговото улесняване.

Р България продължава активното си участие в проект от Регионалната програма за улесняване на търговията и транспорта в югоизточна Европа, финансиран със заем от Световната банка в размер на 7,73 млн. евро и съфинансиран от държавния бюджет. В рамките на проекта на ГКПП Капитан Андреево на границата с Турция се извърши реконструкция и рехабилитация на две сгради за граничен паспортно-визов и митнически контрол на ТИР потока, както и на 2 кабинни за паспортно-визов контрол на трасе леки автомобили и автобуси. Целта е да се намали значително времетраенето на граничните преходи, както и да се подобрят условията за граничен контрол на лица и превозни средства.

Разпоредби за морския и речния трафик Реално стартира дейността на Центъра за координация, контрол и обмен на информация относно трафика в Черно море,

като страните от черноморския регион обменят информация за заподозрени кораби по утвърдени протоколи и в реално време. Към момента обменът на информация е непрекъснат и включва всички черноморски държави. В създадения списък на кораби, заподозрени в извършване на незаконни дейности, в края на 2004 г. са включени и се следят над 150 плавателни съда. Предстои преместването на Центъра в нова сграда в гр. Бургас, която предлага значително по-добри условия за работа.

Необходимост от по-нататъшен напредък

Преминване на вътрешните граници В областта на институционалното укрепване на бъдещите вътрешни граници е необходимо да продължат усилията за постепенно доразвиване на съвместните мобилни звена на национално ниво за извършване на проверки в дълбочина на граничната зона на базата на *Стратегията за интегрирано гранично управление*.

Българската страна счита за необходима и напълно изпълнима мярка изграждането на Контактното бюро за гранично-полицейско сътрудничество на българо-гръцката граница, аналогично на функциониращото вече две години на в Гюргево, Румъния. В тази връзка особено важен елемент е наличието на съгласие и ангажираност на гръцката страна.

Преминване на външните граници Приемането и практическото прилагане на Стратегията за интегрирано гранично управление е безспорен приоритет.

Изграждането на нови ГКПП и модернизацията на съществуващите пунктове е дългосрочен процес, който ангажира значителен финансов ресурс. Привеждането на българските ГКПП в съответствие с изискванията и стандартите за ефективност на граничния контрол и същевременно улесняване на граничните преходи следва да продължи.

Разпоредби за морския и речния трафик Укрепване на контактите и засилване взаимодействието на Центъра за координация, контрол и обмен на информация относно трафика в Черно море с други аналогични координационни центрове и по-специално с този за Балтийско море.

Административен капацитет

При изграждането на ефективна система за контрол на държавната граница основен акцент за българската Гранична полиция продължава да бъде обучението и квалификацията на граничните служители, максимално ориентирано към стандартите на Европейския съюз.

В ЦСПП-Пазарджик продължават стартиралите през 2003 г. едногодишни курсове на обучение. До края на 2004 г. са завършили три едногодишни курса за първоначална професионална подготовка, в рамките на които са обучени 356 служители. В момента се провеждат четвърти и пети курс, в които участват общо 320 служители.

В актуализирания учебен план за първоначална професионална подготовка на новоназначените служители от 01.11.2004 г. е включен отделен модул за чуждоезиково обучение по английски, немски и френски език. В плана е включена нова дисциплина “Противодействие на престъпността”.

През 2004 г. продължи централизираното допълващо обучение на сержанти от НСПП, които са преминали съкратен курс за първоначална професионална подготовка през периода 1999-2002 година. Този вид обучение стартира през 2003 г. и е с продължителност 6 седмици. От месец септември 2004 г. до момента са проведени два курса с участието на 100 служители.

Продължава и обучението на гранични служители в курсове за повишаване на квалификацията в ЦСПП и Академията на МВР.

В рамките на установените контакти и взаимодействие с ФР Германия, трима служители на НСПП се обучават в учебните центрове на Федералната гранична охрана на ФР Германия.

В момента един от приоритетите на българската страна е укрепване на кадрови потенциал и модернизация на техническото оборудване по бъдещите външни граници и по-специално по границата със Сърбия и Черна гора и Р Македония. За целта през 2004 г. изпълнителският сержантски състав, пряко ангажиран с охраната на западната граница на Република България, е увеличен с 86 бройки.

Необходимост от по-нататъшен напредък

Централизираното допълващо обучение на сержантите от НСПП, които са преминали съкратен (четиримесечен) курс за първоначална професионална подготовка през периода 1998-2002 г. да обхване всички служители от тази група.

Техническо обезпечаване на граничната охрана

Във връзка с реорганизирането на българската Гранична полиция и замяната на освободените военнослужещи на наборна военна служба с професионални гранично-полицейски служители (процесът беше финализиран през м. декември 2002 г.), през 2004 г. бяха направени инвестиции в съвременно техническо оборудване и инфраструктура на обща стойност 1 780 406 евро:

- средства на ЕС по ФАР Проект 0203.11 “По-нататъшно укрепване на управлението и контрола на бъдещите външни граници на ЕС (синя граница)” – 118 476 евро, с които бяха закупени и доставени 36 броя очила за нощно виждане за наблюдение на зелена и синя граница;
- средства от националния бюджет под формата на съфинансиране по три проекта по Програма ФАР: Проект 0203.11 “По-нататъшно укрепване на управлението и контрола на бъдещите външни граници на ЕС (синя граница)”, Проект 0012.02 “Засилване на контрола по българската

черноморска граница “ и Проект BG 0005.02 – “Модернизиране на оборудването на българо-турската граница” – общо 1 661 930 евро, с които бяха закупени и доставени трети по ред употребяван 200-тонен патрулен кораб и една плаваща железобетонна работилница за ремонт на патрулни кораби, както и бе извършен ремонт и доставено оборудване за Командния и комуникационен център за българо-турската граница в гр. Свиленград.

Програмите за техническо преоборудване периодично се актуализират с оглед на специфичните условия по границите.

Необходимост от по-нататъшен напредък

По-нататъшно осигуряване на необходимата съвременна техника за нуждите на Гранична полиция в съответствие с наличния финансов ресурс и анализа на ситуацията на отделните участъци на държавната граница.

II. ВИЗИ

Законодателна дейност

Приети са изменения и допълнения в Закона за българските документи за самоличност (ДВ бр. 103/2004 г.), регламентиращи условията за издаване на дипломатически паспорти и кръга от лица, на които те се издават.

Приети са изменения и допълнения в Наредбата за условията и реда за издаване на визи /ДВ, бр. 21 от 16 март 2004 г., в сила от 16 март 2004 г./, с които се въвежда правна възможност данните за броя на издадените, отказаните и неполучени визи според гражданството на лицата и вида на визите да се предоставят за целите на статистиката на страните-членки на ЕС или международни правителствени организации (по начин, който не позволява да бъдат разпознати лицата), с цел пълно съответствие с изискванията на Шенген и създаване на предпоставки за използване на Шенгенската информационна система. С приетите изменения се актуализират приложенията към Наредбата за списъците на държавите, чиито граждани се нуждаят или не се нуждаят от визи, в съответствие със сключените двустранни спогодби. Въвежда се изискване за визи за жители на автономната провинция Косово, които пътуват с документи, издадени от временната администрация на ООН – UNMIK. С измененията също така се въвежда безвизов режим за граждани на Малайзия.

Приета е Наредба за условията и реда за издаване на дипломатически и служебни паспорти от Министерството на външните работи (ПМС № 29 от 3.02.2004 г., обн., ДВ, бр. 11 от 10.02.2004 г., в сила от 10.02.2004 г.; изм. с Решение № 8265 от 14.10.2004 г. на ВАС на РБ - бр. 96 от 29.10.2004 г., в сила от 29.10.2004 г.). Наредбата регламентира условията и реда за издаване на служебни паспорти и кръга от лица, на които те се издават.

Продължават усилията за хармонизиране на българския позитивен визов списък с този на ЕС. На 11 август 2004 г. е подписано Споразумение между Правителството на Република България и Правителството на Боливарска република Венецуела за премахване на визи за притежатели на обикновени паспорти. На 10 януари 2005 г. е подписана двустранна спогодба за безвизов режим с Уругвай. Продължават преговорите по съгласуване на текстовете на проектоспогодбите за безвизов режим с останалите държави от позитивния списък.

Да продължат усилията за въвеждане на безвизов режим за пътуване на гражданите, притежатели на обикновени паспорти, на държавите от позитивния списък на ЕС, с оглед постигане на пълно съответствие с *acquis*.

Институционално изграждане

Към м. юни 2004 г. е изпълнен одобреният от министъра на външните работи график за инсталиране и пускане в действие на техническото оборудване, необходимо за издаване на новите български визи в 89 от общо 94

дипломатически и консулски представителства. В дипломатическите и консулски представителства на Република България в Афганистан (Кабул), Ирак (Багдад) и КНДР (Пхенянь) СВК няма да бъде внедрена на този етап поради съображения за сигурност, а в Етиопия (Адис Абеба) системата няма да се внедрява, тъй като там има само сграден фонд и визи не се издават. В Бенгази (Либия) всички издадени визи и пасавани се въвеждат чрез посолството в Триполи, като по този начин те фигурират в системата.

Необходимост от по-нататъшен напредък

България ще осигури необходимото техническо оборудване за разпознаване на фалшиви документи в съответствие с препоръките на ЕС до датата на присъединяване.

Да продължат усилията за осигуряване на техническо оборудване за разкриване на фалшиви/подправени документи и за осигуряване на адекватно обучение на кадрите.

III. МИГРАЦИЯ

Законодателна дейност

Във връзка със създаването на специални домове за временно настаняване на чужденци, на които е издадена заповед за принудително отвеждане до границата или за експулсиране, от Министъра на вътрешните работи е утвърдена Наредба № I-13 от 29 януари 2004 г. (обн., ДВ, бр.12 от 2004 г.). Наредбата урежда реда за настаняване, престой и освобождаване на чужденците в специалните домове, както и структурата, организацията на дейността и управление на домовете.

През отчетния период беше парафиран проект на Меморандум между правителството на Република България и правителството на Австралия за сътрудничество в борбата с нелегалната миграция, трафика на хора и обратно приемане на нелегално пребиваващи лица.

Също така, на 25 юни 2004 г. беше подписано Споразумение между правителството на Република България и Федералното правителство на Република Австрия за взаимен обмен на данни в областта на миграционния контрол и убежището. Споразумението е утвърдено с Решение 696 на Министерски съвет от 27 август 2004 г.

Институционално изграждане

В съответствие с приетия от Народното събрание Закон за изменение и допълнение на Закона за Министерството на вътрешните работи (Обн., ДВ, бр.103 от 25.11. 2003г.) на 26 февруари 2004 г. е създадена Дирекция "Миграция"-МВР като специализиран държавен орган с национална компетентност за осъществяване на административен контрол на чужденците и провеждане на миграционната политика на Република България. Дирекцията има задачата да събира, систематизира и изготвя анализи въз основа на данните за състоянието и динамиката на миграционните процеси. В правомощията на Дирекция "Миграция" е планиране, разработване и предлагане на ръководството на МВР на мерки за регулиране на миграционните процеси, както и разработване на нормативни актове за усъвършенстване дейността по административния контрол върху пребиваването на чужденците. Дирекция "Миграция" осъществява информационно и практическо взаимодействие с други служби на МВР и други държавни институции по въпросите на чужденците, убежището и бежанците. В рамките на своите правомощия Дирекция "Миграция" сътрудничи с обществени, неправителствени и международни организации.

Щатната структура на Дирекция "Миграция" е изцяло попълнена. Осъществява се обучение на служителите с оглед спецификата на направление на дейност.

Сред основните дейности на дирекцията е изграждането на специални домове за временно настаняване на незаконно пребиваващи в страната чужденци.

Приключили са всички съгласувателни процедури, одобрени са работните проекти за изграждане на дома за временно настаняване на чужденци в

Бусманци и е получено разрешение за строеж на обекта, съгласно Закона за устройство на територията.

Измененията в българското законодателство и по-конкретно тези в Закона за устройството на територията и Закона за обществените поръчки, наложиха предефиниране на срока за изпълнение и към момента се извършват строително-монтажните работи и инфраструктурното изграждане на дома.

Необходимост от по-нататъшен напредък

Ускоряване на процеса по изграждане на дома за временно настаняване на чужденци в Бусманци.

IV. ПОЛИЦИЯ И СИГУРНОСТ

Законодателна дейност

През отчетния период е връчен проект на междуправителствено споразумение за общо полицейско сътрудничество с Република Турция. Провеждат се преговори по проекта на междуправителствено споразумение за полицейско сътрудничество с Албания.

На 23 декември 2004 г. Министерският съвет одобри като основа за водене на преговори проект на *Споразумение между правителствата на Р България и Гърция за разширено полицейско и гранично-полицейско сътрудничество* и проект на *Споразумение между правителствата на Р България и Румъния за разширено полицейско и гранично-полицейско сътрудничество*, които наред със значително по-широките възможности за гранично-полицейско сътрудничество включват и специфичните форми на полицейско сътрудничество, регламентирани чл.чл. 39-47 от Конвенцията за прилагане на Шенгенското споразумение.

В споразуменията акцентът е поставен върху трансграничната престъпност и по-специално нелегална миграция и трафик на хора. Те съдържат подробна регламентация на общите и специалните форми на сътрудничество, като информационен обмен, смесени работни екипи, съвместни операции, оказване на помощ при природни бедствия и аварии, трансгранично наблюдение и преследване, съвместни бюра и офицери за връзка. Изчерпателно са уредени правния статут и правомощията на служителите на договарящите страни при изпълнение на задачи на чужда територия, както и тяхната наказателна и гражданскоправна отговорност.

Институционално изграждане

През отчетния период Министерството на вътрешните работи на Република България е изпратило свои офицери за връзка и в Сърбия и Черна гора и Турция.

В изпълнение на Споразумението за сътрудничество между Република България и ЕВРОПОЛ от 01.03.2004 г. функционира пункт за връзка с ЕВРОПОЛ. Новосъздаденото звено е елемент на координирания модел на НТК.

V. СЪДЕБНО СЪТРУДНИЧЕСТВО

Законодателна дейност

На 30 септември 2004 г. Народното събрание прие Закон за изменение и допълнение на Наказателно-процесуалния кодекс (ДВ, бр. 89 от 12 октомври 2004 г.). С него се въведоха важни изменения, касаещи международното правно сътрудничество и международната правна помощ, които позволяват прилагането на ратифицираните през 2004 г. актове на Съвета на Европа, приети за част от *acquis*: Допълнителния протокол към Конвенцията за трансфер на осъдени лица (1997), Европейската конвенция за трансфер на наказателни производства (1972), Европейската конвенция за международна валидност на присъди (1970) и Втория допълнителен протокол към Европейската конвенция за взаимопомощ по наказателно-правни въпроси (2001).

Изменението на Наказателно-процесуалният кодекс уреди възможността за предаване на лицето и без неговото съгласие, за да може Република България ефективно да изпълнява задълженията си, поети с ратифициране на Допълнителния протокол към Конвенцията за трансфер на осъдени лица. За тази цел се създаде нов член 442 а, който обхваща трансфера на изпълнението на присъди, без да е необходимо съгласието на осъденото лице, а именно:

- когато присъдата или последващото административно решение на осъдилата държава включва заповед за експулсиране (депортиране) или друг акт, по силата на който лицето след освобождаването му от мястото за лишаване от свобода не може да остане на територията на осъдилата го държава и
- когато преди да изтърпи присъдата, осъденото лице е избягало от осъдилата го държава на територията на държавата, чийто гражданин е.

По този начин се постигна съответствие на българското законодателство с чл. 68 и 69 от Конвенцията за прилагане на Шенгенското споразумение.

В раздела “Правна помощ по наказателни дела” на Глава двадесет и втора от НПК се направиха изменения и допълнения, насочени към създаване на вътрешноправен механизъм за прилагане на нови форми за международна правна помощ и сътрудничество, както и за да се отразят промените в досега прилаганите, съгласно изискванията на Втория допълнителен протокол към Европейската конвенция за взаимопомощ по наказателноправни въпроси и на Конвенцията за взаимна правна помощ по наказателни дела между държавите-членки на ЕС от 2000 г. Постига се и съответствие с чл. 52 от Шенгенската конвенция.

Новият чл. 463а на НПК урежда използването на специалните способности – видеоконференция и телефонна конференция при разпит на лица в качеството им на свидетели, експерти и обвиняеми. В регламентираните случаи способите се прилагат ако обвиняемият, респ. свидетелят или експертът се намират извън страната, където се води наказателното производство. НПК въведе и “трансграничното наблюдение” на лица за целите на международната правна

помощ между органите, които събират доказателствата в наказателния процес., както и “контролираните доставки” и “разследването под прикритие” като способности за събиране на доказателства, които да послужат на наказателното производство в молещата държава. Централен компетентен орган за получаване на молби за провеждане на контролирани доставки и трансгранично наблюдение е Върховна касационна прокуратура, отдел “Международна правна помощ”. Допуска се молбите да бъдат изпращани освен по пощенския канал и по факс или електронна поща. С приетите изменения и допълнения на НПК е постигната хармонизация с чл. 39 от Конвенцията за прилагане на Шенгенското споразумение.

НПК допуска и създаването на “съвместни екипи за разследване” чрез сключване на споразумение между участващите страни и определя Върховна касационна прокуратура като компетентен орган от българска страна за взимане на решения във връзка с формирането им.

Проектът на нов Закон за екстрадицията е одобрен от Министерски съвет на 6 януари 2005 г. и внесен в Народното събрание. Законопроектът въвежда в националната ни правна система изискванията на Рамковото решение относно Европейската заповед за задържане, на което е посветена отделна глава от проекта.

Институционално изграждане

Изпълнява се стартираният през юни 2003 г. проект BG-0103.03 (Техническа помощ) “Стратегия за подбор и професионална квалификация на магистрати и съдебни служители” по Програма ФАР 2001, целящ изграждане на основата за цялостна политика за укрепване и подобряване на човешките ресурси в българската съдебна система съобразно най-добрите европейски практики.

Работата по втория компонент “Хармонизиране на системата за обучение по право в България” към момента е почти приключена: разработен е сравнителният анализ на юридическото образование в държавите-членки на ЕС и страните-кандидатки, изготвена е оценка на настоящата система на правно обучение в Република България, като на тази основа са подготвени препоръки за подобряване на правното обучение в съответствие със стандартите на ЕС. Окончателният доклад беше разпространен сред заинтересуваните институции и обсъден на Национална конференция “Реформа на юридическото образование - гаранция за успешно прилагане на съдебната реформа”, организирана през октомври 2004г. в рамките на Комуникационната стратегия за присъединяване на Република България към Европейския съюз.

С решение на Управителния съвет на Националния институт на правосъдието (НИП) от 8 април 2004г. са приети Вътрешни правила за организацията на учебната дейност.

На 1 ноември 2004 г. официално бе открита сградата на НИП. На същата дата встъпи в длъжност директора на НИП.

Подготвя се проект на учебната програма за новоназначени прокурори и следователи, разработена по модела на програмата за начално обучение на новоназначени съдии.

Програмата за задължителното 6-месечно обучение за младшите съдии, прокурори и следователи, залегнала в ЗСВ (чл.35ж), ще стартира в началото на 2005 г., след назначаване на младшите магистрати, преминали успешно конкурса в края на 2004 г. Нейното изготвяне се подпомага и от започналия в края на м. юни 2004г. ФАР проект BG 2002/ЛВ/ЛН/01/В “Укрепване на националната институция за професионална квалификация”, съвместно с Националната школа на магистратурата на Франция.

Изработен е календар на учебната дейност на НИП до края на 2004 г., в който са включени постоянните учебни програми за начална и текуща квалификация и обучение по право на Европейския съюз.

Към настоящия момент НИП разполага с единна програма за обучение на всички магистрати в областта на Европейското право, която е в процес на непрекъснато развитие и разширяване. Към момента се провеждат обучения по следните теми:

- Базов курс - “Въведение в европейското право”;
- Специализиран курс “Практика на Съда на Европейските общности в Люксембург”;
- Специализиран курс “Полицейско и съдебно сътрудничество по наказателни и граждански дела в ЕС”;
- Специализиран курс “Защита на интелектуалната собственост в ЕС”;
- Специализиран курс върху Европейската конвенция за защита правата на човека, който се осъществява в рамките на тригодишен проект по програма МАТРА, в сътрудничество с Холандския институт за правата на човека и “Български адвокати за правата на човека”.

През м.юни 2004г. започна изпълнението на проект за обучение на магистрати по съдебно сътрудничество в наказателната и гражданската област. Проектът се осъществява съвместно с Европейския институт за публична администрация – Люксембург и ще продължи и през 2005г.

Необходимост от по-нататъшен напредък

Укрепване капацитета на Националния институт на правосъдието и актуализиране с помощта на проект по ФАР BG 0103.3 на програмата на НИП за обучение на магистрати.

VI. БОРБА СРЕЩУ НАРКОТИЧНИТЕ ВЕЩЕСТВА

Законодателна дейност

С измененията и допълненията в НПК, приети през м. септември 2004 г. (обн. ДВ. бр. 89 от 12.10.2004 г.) и влизащи в сила на 12.04.2005 г. предварителното разследване за престъпления свързани с наркотични вещества и прекурсори се възлага на полицейските разследващи органи (дознатели).¹ Предварителното разследване на престъпления, свързани с наркотични вещества и прекурсори ще се провежда от НСлС само в случаите, когато извършителите са чуждестранни граждани, или когато български граждани са извършили престъпление в чужбина.

По отношение на контролирани доставки (чл.73 от Шенгенската конвенция) с цитирания ЗИД на НПК бе приета нова алинея 4 на чл. 465 (в сила от 16.10.2004). Тази разпоредба посочва Върховна касационна прокуратура като компетентен орган за подаване на молби до други държави за разследване чрез агент под прикритие, чрез контролирани доставки и трансгранично наблюдение и за произнасяне по такива молби от разследващи органи на други държави. Молбите за правна помощ и всички други съобщения от компетентните органи на друга държава, изпратени и получени чрез факс и електронна поща, се приемат и изпълняват от българските компетентни органи по същия процесуален ред както тези, изпратени по обикновена поща.

При спешни случаи се допуска искането за контролирана доставка да бъде адресирано директно и до полицейските или митническите органи, чрез ИНТЕРПОЛ, ЕВРОПОЛ или по линия на двустранните контакти. В тези случаи службата/агенцията - адресат на искането информира Върховна Касационна Прокуратура, която се произнася по молбата.

С Постановление на Министерски съвет № 116/ 03.06.2004 г., (ДВ, бр. 50/11.06.2004 г.) беше приета Наредба за контрол на прекурсорите на наркотични вещества, с която се осигурява пълна хармонизация с *acquis* на ЕС по отношение на условията и реда за издаване на лицензии на лицата, извършващи производство, преработка, употреба в други производства, съхраняване, внос, износ, реекспорт, транзит и търговия в страната с прекурсори.

С Постановление на Министерски съвет № 216/ 19.08.2004 г. (ДВ, бр.76/31.08.2004 г.) е приета Наредба за условията и реда за разрешаване на дейностите по чл. 73, ал. 1 от Закона за контрол върху наркотичните вещества и прекурсорите. С Наредбата се определят условията и редът за разрешаване на придобиването, внасянето, съхраняването и използването на ограничени количества наркотични вещества и прекурсори за медицински и научни изследвания, образователни цели и поддържане работното състояние на кучетата, разкриващи наркотични вещества.

¹ Измененията не засягат правомощията на митническите органи по разследване на контрабанда на наркотични вещества.

Институционално изграждане

От 1 октомври 2004 г. в Националното информационно-аналитично звено по наркотичните вещества са командировани служители на следните служби/агенции: Национална служба “Сигурност”, Национална служба “Полиция”, Национална служба “Борба с организираната престъпност”, Национална служба “Гранична полиция”, Агенция “Митници” и Агенция за финансово разузнаване.

Към настоящият момент е създадена организация, позволяваща извършването на двустранен обмен на информация между Националното звено и представените в него шест национални служби и агенции. Изготвени са Правила за работа на звеното и проект на Годишен ситуационен доклад за наркотрафика, наркоразпространението и престъпления, свързани с наркотици.

През 2004 г. е проведено обучение по стратегически анализ и аналитични техники по проект на Офиса на ООН за борба с наркотиците и предотвратяване на престъпленията.

В системата на Агенция “Митници” от м. септември 2004 г. е въведена в експериментална експлоатация специализирана информационна система за обмен на оперативни данни в реално време между отделите за борба с наркотрафика. Проведени са 3 курса за обучение за потребителите на специализирания софтуер.

През м. юни 2004 г. приключи двугодишен регионален проект по програма ФАР за борба с наркотрафика. В различните дейности по изпълнение целите на проекта са взели участие общо 165 служители на българските правоприлагащи органи (Агенция “Митници” - 70, МВР - 85 и ВКП - 10).

Откритата в Балчик школа за подготовка на митнически кучета стартира своята дейност през м. октомври 2004 г. До момента са проведени 2 опреснителни курса. Разработени са нови Правила за гледане, обучение и ползване на митнически кучета за търсене на наркотични вещества, както и методически указания за тяхното прилагане. Приета е правната уредба, регулираща реда и условията за предоставяне на количества наркотични вещества за обучение и поддържане работното състояние на митнически кучета (вж. подраздел “Законодателна дейност”).

Необходимост от по-нататъшен напредък

Необходимо е да продължи укрепването на административния капацитет на Националното информационно-аналитично звено по наркотичните вещества чрез обучение на целия му персонал.

С цел създаване на условия за прилагане на чл. 75 от Конвенцията за прилагане на Споразумението от Шенген относно правото на лицата, пътуващи зад граница, да носят със себе си наркотични вещества за медицински нужди, е необходимо да се приеме подзаконов акт, с който да се регламентира формата и съдържанието на удостоверението и да се определи компетентния български орган.

VII. ОГНЕСТРЕЛНИ ОРЪЖИЯ И БОЕПРИПАСИ

Законодателна дейност

С цел подобряване на контрола върху външнотърговската дейност с оръжия, осъществяван от компетентните държавни органи, през м. септември 2004 г. беше подписано споразумение за обмен на информация между Агенция “Митници” и Служба сигурност - военна информация и военно контраразузнаване” на Министерство на отбраната.

Институционално изграждане

В условията на експлоатация на съществуващата в МВР АИС “Полиция- КОС”, през 2004 година стартира процес за нейното развитие във връзка с изграждането на Централизиран регистър на огнестрелните оръжия според изискванията на Закона за контрол над взривните вещества, огнестрелните оръжия и боеприпасите и Конвенцията за прилагане на Споразумението от Шенген.

В изпълнение на донорски програми в рамките на 2004 г. за целите на митническия контрол беше осигурено следното оборудване:

- 2 бр. мобилни рентгена за проверка на товари
- 2 бр. “PASS” системи за проверка на цистерни и варели с ултразвук
- 6 бр. ендоскопи
- 14 радиационни пейджъри
- 5 детекторни комплект за контрабанда.

През м. октомври 2004 г. директорът на Агенция “Митници” утвърди Правила за организация на дейността по експлоатацията на рентгените и от 1 ноември 2004 г. с помощта им се извършват проверки на подозрителни товари, не само на граничните митнически пунктове, но и във вътрешните бюра на територията на страната.

VIII. ФУНКЦИОНИРАНЕ И ИЗПОЛЗВАНЕ НА ШИС

Институционално изграждане

В рамките на проект по програма ФАР 2002 е проучен опита на експертите по проектиране и изграждане на ШИС II, както и организацията на ядрото на ШИС в Страсбург.

Проведено е специализирано обучение на администратори и потребители за работа с подсистеми “Издирвани лица” и “Невалидни документи/бланки за документи за самоличност” на АИС “Издирвателна дейност на МВР”.

Техническо изграждане

На 16 юли 2004 г. са въведени в експлоатация подсистемите за издирвателна дейност на МВР за издирвани лица и невалидни документи за самоличност, които отразяват ангажиментите на България за изграждане и развитие на информационни системи съобразно стандартите и изискванията на ШИС. Подсистемите осигуряват функциите по обработка, съхранение и разпространение на данни за:

- невалидни (изгубени, откраднати или незаконно присвоени) издадени български документи за самоличност/бланки на български документи за самоличност (чл. 100 от КПШС), на базата на съществуващата в АИС “Български документи за самоличност” информация;
- невалидни (изгубени, откраднати или незаконно присвоени) издадени национални документи за самоличност/бланки на национални документи за самоличност (чл. 100 от КПШС) на чужди граждани, на базата на информация, получена чрез НЦБ “Интерпол”, МВНР или териториални служби на МВР;
- наложени мерки за административна принуда (чл. 96 от КПШС) на чужди граждани, включително нежелани чужденци, на базата на съществуващата в АИС за наложени мерки за административна принуда информация;
- издирвани лица (чл. 95, 97 и 98 от КПШС), съобразно новите технологични изисквания, съгласувани с полицейските практики, прилагани в страните членки на ЕС.

Техническо изграждане

На 16 юли 2004 г. са въведени в експлоатация подсистемите за издирвателна дейност на МВР за издирвани лица и невалидни документи за самоличност, които отразяват ангажиментите на България за изграждане и развитие на информационни системи съобразно стандартите и изискванията на ШИС.

Необходимост от по-нататъшен напредък

1. Развитие и изграждане на централизиран информационен фонд за поддържане на данни в съответствие с информационния обхват на Шенгенската

информационна система (ШИС). Изграждане на национална издирвателна система.

2. Развитие на техническата и комуникационна инфраструктура за осигуряване на достъп до данните в централизираните информационни фондове по предходната точка на компетентните органи съгласно чл. 101 от Конвенцията за прилагане на Шенгенското споразумение.

3. Изграждане на Национална Шенгенска информационна система (N.SIS)

4. Изграждане информационната и комуникационна система на бюрото СИРЕНЕ (SIRENE).

5. Развитие на системата за издаване на визи в съответствие с изискванията на *Конвенцията за прилагане на Споразумението от Шенген* и Общата консулска инструкция.

6. Развитие на информационната и комуникационна структура на системата за издаване на визи за включване в мрежата ВИЖЪН (VISION).

7. Присъединяване към ШИС-II (SIS-II), ВИЖЪН (VISION) и СИРЕНЕ (SIRENE).

IX. ЗАЩИТА НА ЛИЧНИТЕ ДАННИ

Институционално изграждане

В изпълнение на *Закона за защита на личните данни* и *Закона за защита на класифицираната информация*, със заповед на Министъра на вътрешните работи от 8 декември 2003 г. в МВР беше създадено Звено за сигурност на автоматизираните информационни системи или мрежи. със следните функции:

- участва в определянето на политиката за информационна сигурност при проектирането и експлоатацията на автоматизираните информационни фондове за общо ползване и мрежата за предаване на данни на МВР, в които се съхраняват, обработват и предават лични данни и класифицирана информация;
- участва в изготвянето на нормативни актове и методически указания по сигурността на автоматизираните информационни фондове и мрежата за предаване на данни;
- организира и контролира изпълнението на изискванията за акредитиране на автоматизираните информационни фондове и информационната мрежа на МВР и при необходимост прави заявки за допълнително акредитиране на фондове или мрежи;
- съвместно със специализираната дирекция, на която по закон са възложени компетенции по защита на средствата за връзка (ДЗСВ), осъществява мониторинг по изработването и прилагането на мерките за защита на данните при експлоатацията на автоматизираните информационни фондове и информационната мрежа на МВР, в които се съхраняват, обработват и предават класифицирана информация и лични данни;
- съвместно с други звена на МВР осъществява методическо ръководство, организира и провежда обучение по сигурността на автоматизираните информационни фондове и мрежата за предаване на данни на “служителите по сигурността на автоматизираните информационни фондове или мрежи” и потребителите в рамките на МВР;

Необходимост от по-нататъшен напредък

Да продължи обучението на служителите по сигурността на информационните системи.